

Poměr § 1218 a 1231 obč. zák. se zřetelem k osnově nového jednotného obč. zák. českoslov.

Dr. V. Sýkora (Praha).

I. Ve smyslu § 1218 obč. zák. rozumí se věnem ono jmění, které bylo mužovi odevzdáno či zajištěno manželkou, nebo za ni od někoho třetího k ulehčení nákladů spojených s manželským splečenstvím.

Věno¹⁾ zřizuje manželi²⁾ především žena a to tehdy, jeli zletilá a majetná, avšak právně k tomu zavázána není, ani na základě již uzavřené smlouvy manželské.³⁾

Manželu⁴⁾ samotnému nikdy nepřisluší právní nárok na zřízení věna (§ 1225). Naproti tomu manželce, nemá-li vlastního jmění nebo nemá-li jmění dostatečného, aby stačilo ke zřízení řádného věna, jehož výše se řídí konkrétními okolnostmi, jež tu jsou v době, kdy za věno žádáno, avšak bez ohledu na stav a jmění manželovo,⁵⁾ přísluší právní nárok žádati na osobách, jež jsou povinni děti živiti a zaopatřovati (rodiče, dědové a báby, § 141 a 143), aby ve stejném pořadí, jako u této zaopatřovací povinnosti, zřídily přiměřené věno resp. k němu poměrně přispěly (§ 1220). Je připomenouti, že povinnost tato stíhá rodiče

¹⁾ Institut věna tak, jak je znám právu našemu, chová v sobě elementy jak římského, tak i německo-právního původu. Je ovšem třeba zdůrazniti, že v takovém rozsahu jako právu římskému německému občanskému zákoníku znám není (srv. Anders, Grundriss des Familienrechts, Lipsko 1899, str. 29). Tvrdí-li Ogonowski (Oestereichisches Ehegüterrecht I., Lipsko, str. 162 sl.), že úplně se přimyká na právo římské, musíme na druhé straně uvážiti onen sociální, ne vždy čistě pozitivní podklad, z něhož autor tento vychází.

Stejně i Mayr (Lehrbuch des bürgerlichen Rechtes II., 4—5 sv., Liberec 1923) uznává, že toliko v celku stojí platné právo na stanovisku práva římského.

²⁾ Zřízení věna manželce není smlouvou svatební, vyžadující formy notářského spisu. Může to býti darování, je-li od třetí osoby, ale není jím od osoby dotací povinné (srv. zák. z 25. VII. 1871, č. 75 ř. z. a Vážný 1905).

³⁾ Svoboda, Právo rodinné, Praha, str. 26.

⁴⁾ Zřízení věna není darem manželi. Mohlo by jím býti jen ve zvláštním případě: pactum de lucranda dote (srv. Andres, str. 30 sl.). Nevzniklo-li by pak manželství, přišel by k platnosti § 1265 obč. zák.

⁵⁾ Krčmář, Právo občanské, IV. Rodinné, str. 53 Svoboda, Právo rodinné, str. 26 sl. Podle Anderse bude o výši rozhodovat ne skutečné jmění otcovo, nýbrž to, jež je myšleno jako přiměřené pro jeho stav, čímž je míněna harmonie mezi sociálním a ekonomickým postavením. Bude-li promittovat žena, bude rozhodným stav mužův a jmění ženy. — Je ovšem těžko, vyloučíme-li ohled na jmění manželovo při dotování rodiči, připustiti jej při promissi ženy. — Bude tudíž při vyměření výše věna vzíti za základ majetek obou rodičů a teprve potom zkoumati, je-li otec s to, aby poskytl celé věno. Není-li tomu tak, je matka povinna doplniti ze svého jmění zbytek (srv. Rouček, Obč. zák. § 1218 sl.). — Podle Vážný 6284 nelze nepřihlížeti k stavu a majetku osoby k vyvěnění povinné.

v pořadí, v kterém jsou povinni děti živiti a zaopatřovati, tudíž ne solidárně. Zákon ale nezmiňuje se nikterak o tom, co je rozuměti věnem přiměřeným.⁶⁾

Na základě právního nároku v §u 1220 vyjádřeném může se dcera domáhati i soudní cestou a to cestou řízení nesporného stanovení povinnosti a rozhodnutí o výši věna.

II. V § 1231 obč. zák. máme ustanovení, že stejně jako rodiče nevěstini jsou povinni jí dáti věno, jsou rodiče ženichovi povinni dáti mu přiměřenou svému jmění výbavu (§ 1220, 1223).

Máme tu co činiti s pojmem »výbavy«, naproti pojmu »věnu«.

Pojem její není v zákoně tak přesně určen jako pojem věna. Všeobecně se však přijímá, že se jím míní prvé zařízení domácnosti.⁷⁾

III. Výbava tak, jak ji má na mysli § 1231, je však docela něco jiného než obvěnění v §u 1230. Je ale také něčím docela jiným než t. zv. výbava poskytnutá dceři se strany jejích rodičů. Taková výbava ženy není věnem také už proto, že třeba dána s ohledem na uzavření sňatku, přece jen dána ženě, kdežto věno se zřizuje jen a výlučně manželé. Dcera si musí výbavu pořídit na účet svého věna, pokud se týče, musí si jí dáti započísti. Podle Ehrenzweiga (str. 136) »výbava« ženy spočívá v předmětech, které náležejí osobní potřebě ženy a k prvnímu zařízení a zůstávají volným majetkem ženiným.

Můžeme tudíž celkem říci, že výbavou jsou majetkové předměty, dané nevěstě při vstupu do manželství a sloužící jednak k vlastní nezbytné potřebě manželčině (šatstvo, prádlo a jiné ženské předměty), jednak pro první zařízení (nábytek, kuchyňské zařízení, prádlo ložní a stolní a celá řada jiných drobných potřeb. (Srv. též Vázný 10.268.).

Podle judikatury našeho nejvyššího soudu nespadá pod pojem věna výbava, totiž to, čeho se dostane manželce při sňatku pro její vlastní potřebu nebo pro první zařízení domácnosti — Vázný 9380.

Jestliže však třetí osoba poskytla oprávněné osobě prostředky ku prvnímu zařízení domácnosti a potom se domáhá náhrady této »výbavy, tu jde vlastně o náhradu poskytnutého věna, ježto výbava šla na účet věna — Vázný 4675.

Na straně mužově zříditi výbavu je právní povinností, nikoliv na straně ženy. U ní není výbava ani věnem, ani jeho součástí. Výbava není také totožná se zaopatřením.⁸⁾ Podle našeho práva nepozůstává naprosto žádné zákonné povinnosti k vyba-

⁶⁾ Srv. hl. Krčmář IV., str. 52 sl. Anders, str. 30 sl., formuluje a snaží se řešiti tuto otázku tak, že věno má odpovídati sociálnímu postavení mužovu a o jeho výši rozhoduje mrav a zvyk. A uvnitř této maximální hranice se pohybuje objem dotační povinnosti podle schopností a možností zavázaných, jež závisí na jejich stavu a jmění. — Anders snaží se tu zřejmě o sloučení obou protichůdných hledisek.

Mayr, str. 48, připouští, že by stav a jmění manželovo mohlo přijíti v úvahu, ale nejvýš »až v druhé řadě«.

⁷⁾ V. Krčmář IV., str. 58. Stejně i Ehrenzweig, str. 216.

⁸⁾ Anders, str. 43, 6.

vení dcery.⁹⁾ »Věno« a »výbavu« nikdy nelze ztotožňovati a dcera nároku na »výbavu« — alespoň v tom smyslu, že by mohla žádati výbavu vedle věna — nemá. Je jí ovšem ponecháno na vůli, chce-li část t. zv. věna obrátiti v tento způsob.¹⁰⁾

Srovnáme-li § 1218 a § 1222, vidíme, že termínu »věno« je užíváno dvouznačně: po prvé je to ve smlouvě svatební příslibené plnění mužovi po druhé přínos dceři. To je ovšem něco jiného, když otec příslibuje přínos bezprostředně druhému manželci, než když odevzdává »věno« dceři.¹¹⁾ V takovém případě by mohlo projíti všemi fázemi od věna ve smyslu čistě právním až ke jmění volnému.

Rozdíl mezi pojmem výbavy a věna vysvitne rovněž dobře i za trvání manželství. Muž během manželství je pouhým uživatelem věna, kdežto vlastnické právo podrží žena. V pochybnostech je také rozhodnouti pro tento poměr, neboť jen v jistých případech stane se muž vlastníkem věna. K výbavě však podrží manželka neomezené vlastnictví, při čemž arci nevadí, když svěřila manželu její správu — a může se kdykoliv dovolávati jejího vrácení a nelze v pochybnostech považovati výbavu za věno. (Srv. Vážný 10.268.)

Tu nejlépe se jeví nutnost přesného vyhraničení obou pojmů. Manželka může tedy žádati za vydání výbavy a manželu její správu odníti kdykoli pouhým obyčejným prohlášením a vůbec při tom nepadá na váhu, zda na př. třeba i svévolně a bezdůvodně manžela opustila čili nic. To bude naprostá konsekvence shora pojatého a vytýčeného pojmu výbavy.

Důsledky pak toho všeho projeví se nutně i na poli práva dědického. Stačí tu snad poukázati stručně na §§ 674 a 759 obč. zákona.

IV. Věno proti výbavě tvoří více uzavřenou jednotku, ucelenou a uzavřenou instituci, kteroužto povahu si zachovává i po trvání manželství a po jeho skončení se vrací zpět, kdežto výbava synova — samým vstupem do domácnosti více splývá a mizí. Právně ovšem za trvání manželství žena nezíská k výbavě mužově žádného práva a zpravidla k výbavě přísluší muži plné vlastnictví, kdežto k věnu, jak již výše řečeno, je pouhým uživatelem, žena pak vlastníci věnných statků. A po skončení manželství se na její původ už vůbec nehledí.

Z toho je vidno, že při každém použití zákona a při každé na tomto úseku interpretaci, je nutno si přesně uvědomiti, pro který právní vztah toho neb onoho pojmu bylo užito.

V. A i tomuto terminologicky nevyjasněnému stavu odpovídá osnova nového československého zákona občanského. Ta již rozlišuje mezi věnem, přínosem a výpravou. Netvoří nové instituty, avšak dobře rozlišuje a namnoze mnohoznačnou dikci odstraňuje. Obsah dnešního § 1218 obč. zák. zůstává beze změny.

⁹⁾ Týž, str. 32 sl.

¹⁰⁾ Ehrenzweig, str. 216.

¹¹⁾ Týž, tamtéž.

Zatím co však tento § mluví jen o manželce a §§ 1219 a 1220 zase jen o nevěstě, osnova naproti tomu užívá termínů manželka i nevěsta souběžně.

Vzhledem k § 1220 odlišuje se terminologicky věno od nároku ženy proti rodičům na poskytnutí majetku, z něhož by se věno zřídilo; tento nárok je tu i tehdy, když věno v technickém slova smyslu se nezřídí. Komise užívá tu názvu »přínos«.

Pokud se § 1231 týče, dosavadní výbava označována je jako »výprava«. Malou úpravou a tímto terminologickým vyjasněním stane i celková formulace tohoto právního úseku čistší a přesnější.

Z p r á v y

Devalvace československé měny. *Vláda dala za pravdu těm, kdo vidí příčinu krise převážnou měrou ve zhodnocení zlata a rozhodla se proto odstraniti tuto příčinu částečným znehodnocením měny. Vycházejíc při tom z předpokladu, že přehodnocenou jest toliko vnější hodnota měny, vyslovila zásadu, že její vnitřní hodnota má zůstatí nedotčena a projevila pevné odhodlání brániti jakémukoli vzestupu cen. V minulém čísle uvedli jsme důvody, které mluvily pro tato opatření a které mluvily proti němu. Důvodová zpráva opakuje argumenty, které byly uváděny pro snížení hodnoty měny resp. pro zavedení exportních valutových premií. Od plánu na zavedení valutových přírážek vláda upustila a volila přímější cestu snížení hodnoty měny. Devalvací měny je měnová diskuse toliko formálně ukončena. Na praktickém příkladě naší měny se ukáže, pokud byly výpočty a dohady té či oné strany správné. Ovšem nelze očekávati, že toto praktické řešení dá bezvýhradně za pravdu jedné straně, neboť vedlejší okolnosti možná zkreslí očekávané výsledky. Rozhodně bylo by si přáti, aby úsilí vlády setkalo se s úspěchem a přineslo našemu hospodárství očekávanou úlevu.*

Žákon, kterým se mění nebo doplňují některá ustanovení jednak opatření Stálého výboru ze dne 7. listopadu 1929, č. 166 Sb. z. a n., o konečné úpravě československé měny, jednak zákona ze dne 14. dubna 1930, č. 347 Sb. z. a n. o akciové bance cedulové, má složitý nápis, z něhož nikdo na prvý pohled nepozná, o co jde. Je to starý a patrně už nepřekonatelný zlovyk, že v nadpisu zákona se uvádí pokud možno málo srozumitelný formální jeho obsah a nikoli obsah, který by věcně vystihoval, o čem zákon jedná.

Zlatý obsah koruny československé snižuje se ze 44.58 miligramu ryzího zlata na 37.15, tedy o šestinu. Kuponová daň sice tvořila také 1/6 výnosu, ale je spíše v nelogické než logické souvislosti se snížením zlatého obsahu měny. Ustanovení, že ve všech právních poměrech nahrazuje dosavadní měrou jednotku měnová jednotka nová v poměru 1:1, vyjadřuje vlastní devalvaci